ומשנתינו כדברי האומר לא יאספנו ורב חסדא אמר אבימי הכל מודין בניתנין למטה שנתנן למעלה שלא יאספנו וכל שכן בניתנין למעלה שנתנן למטה הואיל ודמים העליונים למטה הן באין לא נחלקו אלא בניתנין לפנים שנתנן בחוץ בחוץ [א] שנתנן לפנים שר' יוסי אומר יאספנו ור"ש אומר לא יאספנו אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא [א]רבי יהודה אומר [ב]זאת היא העולה הרי אלו [ב] מיעוטין [ג]פרט לנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים אם עלתה תרד ר"ש אומר עולה אין לי אלא עולה כשרה מנין לרבות שנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים [ד]והלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו פסולין וזרקו את דמה והניתנין למעלה שנתנן למטה והניתנין למטה שנתנן למעלה והניתנין בפנים שנתנן בחוץ והניתנין בחוץ שנתנן בפנים והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן מנין ת"ל תורת העולה ריבה תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו יכול שאני מרבה אף הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר והכלאים והטריפה ויוצא דופן ת"ל זאת ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו [ג] מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקודש ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקודש [ה] קתני מיהא הניתנין [ד] למטה שנתנן למעלה ולמעלה שנתנן למטה ולא פליג רבי יהודה מ"ט לאו משום דקלטיה מזבח ושמע מינה לא יאספנו א"ר אליעזר [ה] [ו]מזבח הפנימי מקדש פסולין מאי קמ"ל תנינא הניתנין בפנים כו' אי מהתם הוה אמינא ה"מ דם דחזי ליה אבל קומץ דלא חזי ליה אימא לא קמ"ל מיתיבי [ז]קטרת זרה שעלה לגבי מזבח תרד שאין לך מקדש פסולין אלא מזבח החיצון בראוי לו חיצון אין פנימי לא תריץ הכי [ח]קטרת זרה שעלתה למזבח החיצון תרד שאין מזבח החיצון מקדש פסולין אלא הראוי לו והפנימי בין ראוי לו בין שאין ראוי לו מאי טעמא האי רצפה והאי כלי שרת: **מתני'** [ט]השוחט את הזבח לזרוק דמו בחוץ או מקצת דמו בחוץ להקטיר אימוריו בחוץ או מקצת אימוריו בחוץ לאכול בשרו בחוץ או כזית מבשרו בחוץ או לאכול כזית מעור האליה בחוץ [י]פסול ואין בו כרת לזרוק דמו למחר מקצת [ו] דמו למחר להקטיר אימוריו למחר או מקצת אימוריו למחר לאכול בשרו למחר או כזית מבשרו למחר או לאכול כזית מעור האליה למחר [יא]פיגול [יב]וחייבין עליו כרת: **גמ'** סברוה [יג]עור אליה

לאו משום דקלטיה מזבח וש"מ לא יאספנו. פי' בקונטרס [כג] והא ליכא למימר משום דסבר שלא במקומו כמקומו דמי ומשום דכיפרה [כד] הוא דהא דומיא דשאר זריקות פסולות קתני לה וקשה דהא בסוף כל הפסולין (לקמן לו.) מסקינן דר' יהודה אית ליה שלא במקומו כמקומו דמי ונראה לפרש דהאי דקא"ר יהודה כמקומו דמי לא לענין דנתכפר אלא לענין מחשבה דווקא הוי כמקומו דכיון דמהניא הזריקה לענין דאם עלו לא ירדו מהניא נמי שלא לפסול במחשבה ולכך מיד [כה] לאלתר כשר ומיהו קשה דא"כ בתר דשני כמקומו דמי מאי קפריך התם מחישב ליתן הניתנין בחוץ בפנים ובפנים בחוץ הא התם נמי קלטי' מזבח דאם עלו לא ירדו וה"ר יוסף מפרש דהכי מייתי סייעתא מ"ט לאו משום דקלטיה מזבח דאפי' בפנים וחוץ קאמר רבי יהודה דקלטיה מזבח אע"ג דפני' ודחוץ לכ"ע לאו כמקומו ואפי' הכי קאמר רבי יהודה דקלטיה מזבח לענין דאם עלו לא ירדו הכי נמי קלטיה מזבח לענין דלא יאספנו ומיהו [כו] לא יתכן פי' זה למאי דפרישי' לעיל דמאן דלית ליה כמקומו דמי אפי' בפנים וחוץ קאמר מדפריך לר' יוחנן ואי שלא במקומו לאו כמקומו להוי כנשפך מן הכלי ויאספנו ולשמואל ולריש לקיש לא פריך (תוספות) ורבי חיים בה"ר מרדכי מפ' דמוכח מנתנו [כז] בחוץ שנתנו בפנים ולכולי עלמא לאו כמקומו דמי ואין זריקתו כלום לפי שנפסל מקודם שנכנס להיכל והוי דאין תקנה באסיפה לפי שנפסל קודם הזריקה כ"ש דהוה לן למימר דהוי כנשפך הדם מן הכוס על הרצפה דאמר ר' יהודה תרד דכל זבח שלא נזרק כלל אם עלו אימורין ירדו לר' יהודה ואפי' הכי אמר דקלטיה המזבח לזריקתו ואמרינן לא ירדו ה"ה בניתנין למטה למעלה דאמר ר' יוחנן דלא כמקומו דמי ולא כיפר כלל דנימא דמהניא הזריקה וקלטיה מזבח שלא יאספנו עוד להועיל זריקה אחרת. כרו"ך ע"כ: **האי** רצפה והאי כלי שרת. ועדיף [כח] מכלי שרת דלא מקדשי פסולין ליקרב ומזבח מקדש:

לטעמא דר' [ז] יוסי משום דס"ל דשלא במקומו כמקומו דמי דאם כן אדמיפלגי באסיפה ליפלגי בכפרה ונימא רבי יוסי כיפר ור' שמעון לא כיפר אלא לרבי יוסי נמי לאו כמקומו דמי ואפ"ה לא יאספנו ומשנתינו כדברי האומר לא יאספנו ומשום הכי תנא פסול כמתני': **ורב חסדא אמר אבימי הכל מודים.** ר' יוסי ור"ש: **בניתנין למטה שנתנן למעלה שלא יאספנו.** דהואיל וניתן במזבח הראוי לו לא הוי כנשפך על הרצפה דקלטיה מזבח לאפוקי מכלל זריקה במקום אחר: **וכל שכן בניתנין למעלה שנתנן למטה.** דקרובה היא למתנה גמורה שהרי דמים העליונים למטה הן שותתין ויורדין הלכך האי דם סופו לירד למטה היה ראוי וכי יהביה למטה קלטיה מזבח מלאוספו ולחזור וליתנו למעלה: **שרבי יוסי אומר יאספנו.** דכיון דלמזבח זה לא היה ראוי לא קלטיה כלל: **ורבי שמעון אומר לא יאספנו.** שהרי לשם מזבח היה ראוי והרי בא לשום מזבח: **אף אנן נמי תנינא.** דאיתיה לדר' יוחנן דאמר דאיכא דאית ליה לא יאספנו ואע"ג דשלא במקומו לאו כמקומו דמי לענין כפרה לענין אסיפה מיהו קלטיה מזבח: **זאת היא העולה.** הרי אלו ג' מעוטין לפי שבא המקרא הזה ללמדנו על הפסולין למזבח שעלו דלא ירדו דילפינן מעולה על מוקדה על המזבח כל הלילה (ויקרא ו) משעלה על מוקדה תהא שם כל הלילה לפיכך מיעט לך בו ג' [מעוטין למעט בו ג'] פסולין: **זאת.** היא [ח] מיעוטא זאת ולא אחרת. היא הוי מיעוטא. ה"א דהעולה הוי מיעוטא כלומר העולה המיוחדת ולא כולן: **פרט לנשפך דמה ולשנשחטה בלילה ושיצא דמה.** אבל שאר פסולין אם עלו לא ירדו. ולקמן בפרק המזבח מקדש (דף פד:) מפרש טעמא דרבי יהודה למרבי שאר פסולין ומפיק הנך: **אין לי אלא עולה כשרה.** תהא על מוקדה כל הלילה עד הבקר: **והלן.** שלן בשרה חוץ למזבח: **והיוצא.** שיצא בשרה [ט]: **והטמא ושנשחט.** ע"מ להקטיר חוץ לזמנו כו': **מנין.** שכיון שעלו לא ירדו: **רובע ונרבע.** על פי עד אחד שמותר להדיוט ואסור לגבוה ונפקי לן מקראי במסכת תמורה בפ' כל האסורין (דף כח.): **וכן מוקצה ונעבד וטריפה.** מוקצה שהקצהו לתקרובת עבודת כוכבים: **נעבד.** שהשתחוה לבהמה: **כלאים.** שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליוצא דופן (חולין דף לח:): **מאי ראית** [י]. אחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש לך הכתוב מה ריבה ומה מיעט: **אמרת.** ומעצמך מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש משבאו לעזרה נפסלו: **קתני מיהא כו'.** ולא פליג רבי יהודה לשויעהו כנשפך על הרצפה ונימא ירדו כדאמר ר' יהודה פרט לנשפך דמה ואלמא [יא] לאו כנשפך דמה קחשיב ליה: **מאי טעמא לאו משום דקלטיה מזבח.** לקדושי ושמע מינה לענין אסיפה לא יאספנו והא ליכא למימר משום דקסבר שלא במקומו כמקומו דמי ומשום דכיפרה [יב] הוא דהא דומיא דשאר זריקות פסולות קתני ליה [יג] ומדרבי שמעון היינו טעמא דלא מייתי ליה דליכא למימר טעמא דרבי שמעון משום דתורת העולה ריבה ואפילו נשפך דמה נמי קאמר דלא ירדו: **מקדש פסולין.** שאם עלו לא ירדו ואף על גב דלא כתיב קרא אלא במילון: **פנימי הניתנין בחוץ שנתנן בפנים לא ירדו.** אבריהם ממזבח [יד] ולא פליג ר' יהודה מאי [טו] לאו דקלטיה פנימי לדם זה שניתנו [טז] עליו ואע"פ [יז] שנפסל בכניסתו להיכל משום וכל חטאת אשר יובא מדמה (ויקרא ו) הוה ליה [יח] כנשפך דמה: **הני מילי דם.** שפסול [יט] הוא דמקדש הואיל וחזי ליה דם בעלמא כגון דמים הפנימיים: **אבל קומץ דלא חזי** [כ] **כלל.** דכתיב (שמות ל) לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה ומנחה אימא אם עלה עליו ירד קמ"ל: **קטרת זרה.** קטרת נדבה שלא התיר הכתוב אלא קטרת של ציבור שחרית וערבית: **שעלתה לגבי מזבח.** קשקשא דעתך דבמזבח הקטרת קאי: **כראוי לו.** לאפוקי קמצים שלא קידשו בכלי הכי מפרש לקמן בפרק המזבח (דף פג:): **האי רצפה.** בבנין [כא] אבנים שלא נמשח לפיכך אין קדושתו [כב] בזה תמורה: **והאי כלי שרת.** ונמשח עם המשכן: **מתני' אם הזבח.** שלמים או שאר הנאכלין: **פסול ואין בו כרת.** והאוכלו ואפילו בחוץ אין ענוש כרת: **לאכול אם בשרו למחר.** ליכא לאוקומה בשלמים אלא בתודה וחטאת ואשם דאילו בשלמים מחר זמנו הוא אבל לזרוק דמו או להקטיר אימוריו אפילו בשלמים הוי למחר חוץ לזמנו: **פיגול וחייבין עליו כרת.** האוכלו אפילו בזמנו ענוש כרת. ובגמרא (כח.) יליף לה: **גמ'**

כאליה

עין משפט נר מצוה

קו א מיי' פ"ג מהל' פסה"מ הלכה ו:
קח ב מיי' שם הלכה ז:
קט ג ד מיי' שם הלכה יח:
קי ה מיי' פי"ד מהל' פסה"מ הלכה י ופי"ג שם הלכה א:
קיא ו ז מיי' פי"ג שם הלכה א ופרק ט"ו הלכה א:
קיב ח מיי' פי"ח שם הלכה ו:
קיג ט מיי' פי"ד שם הלכה ז:

תורה אור השלם

ו. צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: ויקרא ו, ב

מוסף רש"י

זאת היא העולה. זאת תורת העולה היא העולה, ומהאי קרא נפקא לן פסולין שאם עלו לא ירדו, דכתיב על מוקדה, משעלה תוקד, וכתב רחמנא זאת דמשמע מיעוטא, כלומר זאת אם עלתה לא תרד אבל אחרת אע"פ שעלתה תרד, וכתיב היא דמשמע מיעוטא וכתיב העולה דמשמע העולה שילה כשרה ולא פסולה, והוי תלת מיעוטי ממעטי הני תלתא פסולי (נדה מ.). זאת מיעוטא והיא מיעוטא וה"א דהעולה מיעוטא, דמשמע העולה המיוחדת כשרה ולא פסולה, למעוטי הני פסולין אתו שאפילו עלו ירדו, דלא תימא כל הטעם במזבח לכל פסולין אתא, ומסתבר דהני ממעט שפסולן לפני זריקה, ולקמיה מפרש שאר פסולין מנא ליה דלא ירדו, דלא ממעט לאו מהכא, כגון נשחט חוץ לזמנו דפסולו לפני זריקה (לקמן פד:). **ושנשפך דמה.** לארץ ולא נזרק (נדה מ.). **ושיצא דמה חוץ לקלעים.** אבל כל הנך פסולי אחריני דמכשר בהו ר"ש, כגון לן ויוצא, שיצא הבשר קודם זריקת דם, וטמא ושנשחט לאוכלו חוץ לזמנו וחוץ למקומו, כולן מודה נמי ר' יהודה דלא ירדו, וטעמא מפרש ר' יהודה בפרק המזבח מקדש (פד:) מפני מה אמרו לן כדם כשר שהרי לן כשר בבשר וכן כולן: **והלן.** דם הלן: **והיוצא.** בשר עולה שיצא והכניסה והעלה: **ושנשחט חוץ לזמנו.** על מנת לאוכלו חוץ לזמנו דהוי פגול: **ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.** כגון בעל מום או שאר פסולין, ולהכי נקט קבלו פסולין ולא נקט שחטוהו פסולין, שהשחיטה כשרה בפסולין, כדתנן כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה: **והניתנין למעלה.** מחוט הסיקרא, דקי"ל חטאת בהמה למעלה דכתיב בה קרנות, ועולה למטה: **והניתנין בפנים.** על המזבח הפנימי, כגון פר העלם דבר ופר כהן משיח: **והפסח והחטאת.** להכי נקט פסח וחטאת, דקי"ל כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מפסח וחטאת (נדה מ:). **ת"ל תורת העולה.** שהיא על מוקדה שהמזבח שם כל הלילה עד הבקר ולא תרד (לקמן פד:). **כלאים.** פסולין לקרבן שנאמר שור או כשב פרט לכלאים (נדה מ:). **שהיה פסולן בקדש.** שנאמר שבאו לעזרה אירע פסולן (נדה מא.):

שיטה מקובצת

ומוציא אני את אלו שאין פסולן בקודש. פי' רובע ונרבע. ומפרש"י דלאחר פסולים קודם שבאו לעזרה, ולא נהירא דהא פסיק ותני רובע ומי לא משכחת [illegible] אחר שבא לעזרה. לכ"נ לפרש שהיה פסולן בקודש דיש הכשר במקום אחר בקודש, [illegible]

מסורת הש"ס

א) לקמן פד. הוריות ג: נדה מ. ע"ש, ב) עי' תוס' לקמן פח: בד"ה אמר, ג) עי' מנחות ג.

שינויי נוסחאות

א] תיבות בחוץ שנתנן לפנים ליתא בכ"י. ועי' צ"ק שכתב דהוא טעות גמור דהילך צריך לומר יאספנו הלא כבר נפסלה קודם הזריקה בכניסתו בהיכל כמ"ש תו' לעיל כו ע"ב בד"ה אמר שמואל [בשיטה] ול"ע (גליון). וכן הקשה פ"מ. אך שאר מפרשים מיישבים גירסתנו ע"ש: ב] אלו ג' מיעוטים (גליון וכ"ה בשאר מקומות המקבילים בש"ס): ג] בכ"י נוסף אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת וכ"ה בנדה ובספ"ה. וכן משמע ברש"י: ד] בכ"י הניתנין בפנים שנתנן בחוץ והניתנין בחוץ שנתנו בפנים. ועי' תוס' ולק"ם: ה] אלעזר (ש"מ והגר"ע): ו] בכתה"י או מקצת. וכ"ה במשניות: ז] דר' שמעון משום וכו' יוסי לא כיפר ור' שמעון כיפר אלא לרבי שמעון נמי וכו' (ש"מ וכ"ה בכ"י) [illegible]: ח] צ"ל הוי (ש"מ): ט] בכת"י נוסף חוץ למזבח [illegible]: י] בכ"י ובדפוסי ונציה חסר תיבות מאי ראית [illegible]: יא] אלמא (ב"ש): יב] דכיפר (בכ"י), נ"ל דכפרה (ש"מ): יג] בש"מ נוסף דלא כיפר כלל [illegible]: יד] ממזבח החיצון (בתה"י): טו] נ"ל ואי לאו [illegible]: טז] שניתן (ש"מ): יז] נ"ל אע"פ בלי ו' [illegible]: יח] [illegible]: יט] נ"ל פסול (ש"מ): כ] חזי ליה כלל (ש"מ): כא] בנין (ש"מ): כב] קדושתו תמורה כזה שהוא כלי שרת המטלטל ונמשח [illegible]: כג] בקונטרס דאי לאו דקלטיה מזבח הו"ל כנשפך דמה דפליג ר' יהודה והא כל"ל (ש"מ): [illegible]

שיטה מקובצת (המשך)

[illegible]

[illegible]